

Avrupa Standart Çalışması ve Ülkemize Genel Bakış

7- 8 Nisan 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak CENELEC - Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi toplantısı yapıldı. 39 katılımcı katıldı. Biz Almanya adına 5 uzman kişi ile iştirak ettik.

IEC 60364 serilerinin 2030 yılına kadar yapılması gereken projeler konuşuldu ve tartışıldı. Yeni çalışma grupları ve standart komisyonları başkanları seçildi.

CENELEC, Belçika yasalarına göre özel hukuka tabi bir dernektir ve elektrik mühendisliği alanında Avrupa standardizasyonundan sorumludur. CEN ve ETSI ile birlikte, üç kuruluş Avrupa'da standardizasyon görevini üstlenmiştir.

1972'de, daha önceki iki Avrupa örgütünün CENELCOM ve CENEL'in birleşmesiyle kurulmuştur.

1986'dan beri, CEN ve CENELEC, standardizasyon çalışmaları için karşılıklı olarak mutabık kalınan kurallara göre çalışmaktadır. CENELEC üyeleri, 34 Avrupa ülkesinden ulusal standardizasyon kuruluşlarından oluşmaktadır. Türkiye'de üyedir. Ancak ilgili kurumlar bu çalışmalara katılmamakta, EN standartlarının ülkemize kazandırılması içinde bir adım atmamaktadır. Aslında bu çalışmaları yapacak uzman kadro problemi vardır. Standart tercüme grubunun da yaptığı çalışmalar kısıtlı çerçevede kalmaktadır. Diğer taraftan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji Bakanlığı ve TSE çalışmalar yapmaktadır, fakat bu çalışmalar birbirinden kopuktur, yani ülkemiz standart konusunda geri kalmaktadır.

TSE bünyesinde yıllar önce MTC142: Elektrik Tesisat ve Elektrik Çarpmasına Karşı Korunma [(IEC/64);(CLC/TC64)] ayna komitesinin kurulmuş olmasına rağmen bu komisyonda bir çalışma yapmamıştır.

IEC 60364 serisi standartlarının bu konudaki önemine binaen, TSE nezdinde girişimlerde bulunmuş ve 2020 Nisan ayında gönüllülük esasına dayanan ve esas itibarıyla çekirdeğini birkaç bilim insanının oluşturduğu TSE MTC 142 kodlu Ayna Komite tekrar çalışmaya başlamış ve IEC 60364 serisi standartlar ile IEC 60909, IEC 62305 ve EN 50522 standartlarının tercümesine başlanmış olup çalışmalar devam etmektedir. Ancak bu çalışmaya Enerji bakanlığı ve TSE bir destek vermemektedir. Hatta üzerinde çalışma yaptığımız standartları TSE'den para ile satın alıp TSE adına çalışmalar yapılmaktadır. 48 üyesi bulunan TSE MTC 142 ayna komitesinde 10-15 üye ile çalışmalar devam etmektedir. Diğer taraftan bu çalışmalara katılması için üniversitelerde görev yapan bilim insanlarına defalarca çağrı yapmamıza rağmen hiç bir geri dönüş olmamıştır.

Ana soruyu soralım: Ülkede standart ve yönetmeliklerden sorumlu kimdir?

Tabii ki ilk başta TSE ve Enerji bakanlığı Enerji işleri genel müdürlüğüdür. Bu genel müdürlük ve TSE'nin IEC 60364 çalışmasını bitirmeden ve yayınlamadan, elektrikli araçlar standardını tercüme edip yayınlaması uygulamada birçok problemi beraberinde getirecektir. IEC 60364'ün tamamı yasal olarak yayınlanmadıkça bu standardı çıkarmak ve uygulamak yanlıştır.

Dünya'da ilk defa 1000 Volt'a kadar olan alçak gerilim elektrik tesislerinde standart 1896 yılında Almanya'da yayınlanmıştır. O gün 35 sayfa olan 60364 standardı bugün neredeyse bin sayfadan oluşmaktadır. Bu standart IEC ve CENELEC tarafından alınmış olup tüm dünyada ülkeler kendi dillerine tercüme etmiş, ulusal standart komisyonları ile çalışmalara katılmaktadır. Sadece Almanya'nın bu konuda 9 bin uzmanı ile 1270 norm çalışma grupları, senede 800 norm toplantısı yapmakta ve 500 normu gözden geçirmektedir.

Örnek olması açısından bilgi vermek gerekirse VDE senede 2500, teknik akademiler 3500, TÜV 100, bilirkişi ve grup firmalar en az 200 seminer ve toplantı yapmaktadır.

Üniversitelerde ve sanayide yapılan tüm teknik ve bilimsel çalışmalar ülkenin gelişmesi ve toplumun refahı için yapılmadığı takdirde, Türkiye sadece IEC ve EN standartları konusunda topyekûn bir çalışmaya başlasa dahi, Avrupa'ya yetişmek için uzun bir zamana ihtiyaç duyacaktır.

Ülkemizde de şüphesiz tek tek göreceli değerli bilim insanları, mühendis ve teknisyenler vardır. Ancak bu geneli etkilemiyor. İstisnalar da kuralı bozmuyor. Her ne kadar meslek örgütleri eğitim ve standart konusunda çalışmalar yapsalar dahi, ideolojik ve kişisel kavgalar ve çıkarlar, gelişmeyi ve meslekte birliği engelliyor, ülkeye zarar veriyor. Diğer taraftan her şeyi devletten beklemek yerine ben ne yapabilirim diye soru sormak daha akıllıca olacaktır.

İnsanlık için gelecek yılların ana konusu, dijitalleşme, yapay zeka, online eğitim, çevre ve iklimin yanısıra onurlu bir yaşam için adalet, demokrasi ve işsizlik ile mücadele, Covid ile birlikte Amerika-Avrupa-Rusya ve Çin ekseninde daha çok sömürü çarkının bir parçası olacaktır.

Temel bir soru ile bitirelim: Biz ülke olarak bu çalışmaların neresinde yer almalıyız?

Saygılarımızla, iyi ramazanlar dileriz...